

نقش مردم در تحقق درآمد پایدار شهر

یکی از احتیاجات ضروری و اولیه جامعه شهری، زندگی در محیطی تمیز، پاکیزه، سالم و بهره‌مندی از تسهیلات زندگی اجتماعی شامل رفت‌وآمد آسان، تحصیل، درآمد و درنهایت محیطی سالم و آرام برای حفاظت و حراست از خانه، مسکن و اموال، به‌عنوان نیازهای مشترک محلی است

شاید بر همین اساس مدیریت شهری را می‌توان کامل‌ترین نهاد خدمتگزار مردم دانست که در صورت تأمین منابع مالی می‌توانند خواسته‌های اولیه زندگی شهرنشینان را برآورده و تأمین کند. با توجه به سیاست خودکفایی شهرداری‌ها که در قانون بودجه سال ۱۳۶۲ تصویب شده و کمک‌های دولتی حذف شد؛ به یک‌باره منبع اصلی درآمد شهرداری‌ها از بین رفت و لذا تنه‌راه تأمین هزینه‌های شهری دریافت سهم هر یک از شهروندان به‌عنوان استفاده‌کنندگان مستقیم از خدمات شهری قرار گرفت و به این ترتیب منطقی خواهد بود که هر شهروندی که از خدمات بیشتری استفاده می‌کند، سهم بیشتری را نیز پرداخت کند.

نکته حائز اهمیت در بحث تأمین منابع مالی شهرداری‌ها، پایداری منابع درآمدی است؛ یکی از مناسب‌ترین منبع درآمدی در حوزه اقتصاد شهری، کارآمد کردن نظام تشخیص اقتصادی است که زیربنای رشد اقتصادی را برای سازد. درآمد شهرداری‌ها باید در ماهیت خود به سمت منابع‌های مجموعه مدیریت شهری فراهم می‌گردد. پایداری، منظم و قابل وصول حرکت کند و منابع درآمدی ناپایدار جای خود را در ردیف‌های درآمدی شهرداری‌ها به منابع پایدار، مستمر و قابل وصول بدهد. در همین راستا گفتن این نکته نیز تأمل‌برانگیز است که هم‌اکنون شهرداری مشهد مقدس برای مدیریت شهر و ارائه خدمات شهری روزانه سه میلیارد تومان هزینه می‌کند که بر این اساس همه اوج و رکودها یا بالا و پایین شدن اقتصاد کشور نباید خدشه‌ای در ارائه خدمات شهرداری‌ها وارد کند. در حوزه اعتبارات خدمات شهری و عمرانی تا به امروز که تقریباً نه‌ماه از سال گذشته و روزهای پایانی آذرماه را سپری می‌کنیم، از سه هزار میلیاردی که در حوزه خدمات شهری و عمرانی شهرداری مشهد در نظر گرفته شده، حدود هزار میلیارد تومان آن تأمین شده است که بخش درخور توجهی از این رقم مربوط به پروانه‌های ساخت‌وساز و جرائم ساختمانی اقشار جامعه است.

در برنامه پنجم توسعه و به منظور همراهی بیشتر و مشارکت موثرتر مردم برای ارائه خدماتی مناسب‌تر و بدون وقفه (متن صریح ماده ۱۷۴) آماده است که شهرداری‌ها موظف‌اند بهای خدمات شهروندی اخذ کنند. این لایحه و مطرح شدن آن در نگاه اول ممکن است برای برخی افراد نارضایتی ایجاد کند که ضرورت این پرداخت چیست

و آیا آنکه عدالت اجتماعی در این حوزه رعایت می‌شود؟ طرح این موارد در ابتدای امر طبیعی است؛ اما اینکه چرا برخی اقشار جامعه باوجود بهره‌مندی از خدمات شهری هیچ‌وجهی را پرداخت نمی‌کنند، این موارد را پاسخ‌گو خواهد بود. به‌عنوان نمونه سالانه ۲۵ میلیون زائر وارد مشهد مقدس می‌شوند که حضور این افراد برای عده‌ای محل کسب درآمد است؛ اما در این بین آیا برای جمع‌آوری پسماند این جمعیت بهایی پرداخت شده است؟ آیا برای زیبایی شهر و فضای سبز ریالی پرداخت می‌شود؟

اگر همه این موارد و پاسخ‌گویی به این سوالات و نیز در نظر گرفتن مشکلات بودجه دولت نظیر آنکه مقرر شده بود از محل تجمیع عوارض و مالیات بر ارزش افزوده اعتباراتی را به شهرداری‌ها پرداخت کنند، اما این رقم کمتر از نصف رقم پیش‌بینی شده است، به این نکته می‌رسیم که شهرداری‌ها باید خودکفا شوند و این موضوع مستلزم آن است شهر به دست مردم و مشارکت مردمی مدیریت شود. لایحه بهای خدمات شهروندی از برنامه‌هایی است که به توسعه پایدار شهر، ایمن‌تر و پویاتر کردن آن کمک شایانی می‌کند. اگر شکل شهر ایمن‌تر و پویاتر باشد، حمایت از کسب‌وکار و خدمات محلی بیشتر می‌شود. این امر منجر به افزایش عدالت و تعامل اجتماعی، تداوم فرهنگی و دسترسی همگان به امکانات بیشتر و پایداری شهر می‌شود. موضوع بهای خدمات شهروندی نتیجه ماه‌ها جلسات متعدد کارشناسی، هم‌اندیشی با نخبگان، اساتید حوزه و دانشگاه است که با همیاری و همدلی عموم شهروندان مشهد مقدس می‌تواند نقش مؤثری در راستای تحقق عدالت اجتماعی ایفا کند.